

centrum
archiwistyki
społecznej

Zaplanuj rok z Centrum Archiwistyki Społecznej!

W tej broszurze znajdziesz informacje o najważniejszych działaniach, które w 2026 roku realizujemy z myślą o archiwistach i archiwistkach społecznych. Opisaliśmy także podstawowe narzędzia i pomoce, z których możesz korzystać cały rok.

Na końcu znajdziesz kalendarium, w którym rozpisaliśmy orientacyjne daty realizowanych przez nas projektów – tak, abyś mógł/mogła dobrze zaplanować, w które działania chcesz się zaangażować!

Nowe działanie – konkurs grantowy CAS „Dziedzictwo społeczne”

To pierwszy w historii CAS program dotacyjny, który wesprze finansowo organizacje w pracach archiwalnych dotyczących zbiorów i w realizacji działań kulturalnych z ich wykorzystaniem. Konkurs skierowany będzie do archiwów społecznych, a także do organizacji, które dopiero będą chciały takie archiwum założyć w ramach projektu realizowanego w konkursie.

Nabór do programu „Dziedzictwo społeczne” uruchomimy zimą 2026 roku; do programu będą mogły zgłaszać się organizacje pozarządowe, samorządowe instytucje kultury oraz koła gospodyń wiejskich.

Wydarzenia, w które możesz zaangażować się w 2026 roku

V edycja Społecznej Grupy Testerów

cały rok, nabór: styczeń online Społeczna Grupa Testerów współpracuje z CAS przy rozwijaniu Otwartego Systemu Archiwizacji. Wspólnie wykonujemy funkcjonalne testy OSA, podnosimy kompetencje oraz spotykamy się z innymi pasjonatami i pasjonatkami archiwistyki społecznej. Zapraszamy użytkowników i użytkowników OSA, którzy chcieliby wziąć udział w procesie rozwijania technologii służącej do opisywania i udostępniania zbiorów społecznych.

Archifest. Dni archiwów społecznych

5–9 czerwca, zgłoszenia: marzec–kwiecień, cała Polska „Archifest” to spotkania, wydarzenia i atrakcje organizowane przez archiwa społeczne z całej Polski. W ten sposób wspólnie świętujemy

Międzynarodowy Dzień Archiwów, który obchodzimy 9 czerwca. W ramach „Archifestu” archiwa społeczne organizują spacer, pikniki, spotkania, wernisaże, wystawy czy akcje gromadzenia zdjęć.

Pamięciownik

Mobilny pawilon wystawienniczy „Pamięciownik” po raz drugi ruszy w Polskę. W odwiedzanych miejscowościach powstaną wystawy stworzone ze wspomnień i zdjęć przyniesionych przez mieszkańców i mieszkanki. Jeszcze w grudniu 2025 ogłosimy otwarty nabór na partnerów lokalnych projektu, którzy będą współorganizowali pobyt pawilonu w swojej miejscowości i tworzyli program wydarzeń towarzyszących. Do roli partnerów lokalnych zaprosimy organizacje lub instytucje, które prowadzą archiwa społeczne w swoich miejscowościach od niedawna lub chcą je prowadzić.

VII Kongres Archiwów Społecznych

Kongres to święto pasjonatek i pasjonatów, którzy zajmują się oddolnym dokumentowaniem historii. Jest jednocześnie zaproszeniem dla wszystkich, którzy chcą rozpocząć przygodę z archiwistyką społeczną. W programie przewidujemy prezentacje, spotkania, warsztaty, a także szereg wydarzeń towarzyszących. Jednym z ważnych punktów programu będą prezentacje projektów artystycznych, edukacyjnych i społecznych, wyłonionych w otwartym naborze. Do udziału zaprosimy archiwistki i archiwistów społecznych, animatorki i animatorów kultury oraz twórcynie i twórców, którzy korzystają w swojej pracy ze zbiorów archiwów społecznych. Nabór planowany jest na późną jesień 2026 roku.

lipiec–wrzesień
zgłoszenia:
grudzień 2025 –
styczeń 2026,
cała Polska

wiosna 2027,
Białystok

Szkolenia i webinary

Akademia Archiwistyki Społecznej

kwiecień
nabór: marzec,
Warszawa

Wydarzenie skierowane do bardziej zaawansowanych archiwistów i archiwistek społecznych. Akademia to trzy dni intensywnych warsztatów i spotkań, które mają na celu poszerzenie kompetencji w zakresie realizacji działań archiwum społecznego.

Szkolenie na start! Stwórz archiwum społeczne

październik
nabór:
sierpień–wrzesień,
Warszawa

Szkolenie dla osób, które rozpoczynają przygodę z archiwistyką społeczną. To trzy dni inspirujących spotkań: w programie znajdują się warsztaty i wizyty studyjne, podczas których uczestnicy i uczestniczki dowiadują się, jak krok po kroku założyć archiwum społeczne.

Webinary i szkolenia online

W ciągu roku organizujemy webinary i szkolenia online dla wszystkich zainteresowanych, którzy chcą podnosić swoje kompetencje przy prowadzeniu archiwum społecznego. Webinary to spotkania otwarte dla szerokiej grupy odbiorców i odbiorczyń; zwykle mają formę prezentacji czy wykładu. Wszystkie webinary nagrywamy i udostępniamy na naszym kanale Youtube. Szkolenia online to natomiast spotkania zamknięte, dla mniejszych grup. Mają warsztatowy charakter i bardziej interaktywną formę.

W 2026 roku planujemy spotkania na temat historii mówionej, podstawowych zagadnień związanych prowadzeniem archiwum społecznego, a także minicykl o niestandardowych materiałach w archiwach społecznych. Zapisy na spotkania ogłaszamy 1–2 tygodnie przed danym szkoleniem.

Na naszym kanale na Youtubie znajdziecie także wszystkie archiwalne nagrania webinarów – to kopalnia wiedzy dla każdej osoby zainteresowanej dawną fotografią, relacjami historii mówionej i prowadzeniem archiwum domowego.

kilka terminów
w ciągu roku

Narzędzia i pomoce dla archiwistów_ek społecznych

portal Zbiory Społeczne

To portal prezentujący unikatowe zbiory archiwów społecznych gromadzone w lokalnych stowarzyszeniach, fundacjach, bibliotekach czy w ramach prywatnych inicjatyw. Można na nim znaleźć dokumenty życia społecznego, fotografie, nagrania audio i wideo. Użytkownicy i użytkowniczki mają możliwość przeglądania ponad 200 000 materiałów, zamieszczonych przez ponad 340 archiwów społecznych – liczby te cały czas rosną! Zanim materiały archiwalne trafią na portal, archiwiści i archiwistki dodają je i opisują w bezpłatnym narzędziu online – Otwartym Systemie Archiwizacji.

zbioryspoleczne.pl

Otwarty System Archiwizacji

Otwarty System Archiwizacji (OSA) to bezpłatne narzędzie online, które wspomaga opracowanie zbiorów archiwów społecznych. System ułatwia ich porządkowanie i opisywanie. Do OSA można dodawać zgromadzone w archiwum zdigitalizowane fotografie i dokumenty, a także materiały audio i wideo. Dzięki licznym podpowiedziom jest dostosowany do potrzeb niezawodowych archiwistów i archiwistek. Co ważne, każdemu nowemu użytkownikowi i każdej nowej użytkowniczce zapewniamy szkolenie wstępne i konsultacje.

System jest zintegrowany z portalem Zbiory Społeczne – po wprowadzeniu plików i opisów do OSA można je na nim udostępnić. W ten sposób archiwa społeczne upowszechniają historie, które odkrywają i pokazują zgromadzone zbiory szerokiemu gronu odbiorców i odbiorczyń.

osa.cas.org.pl

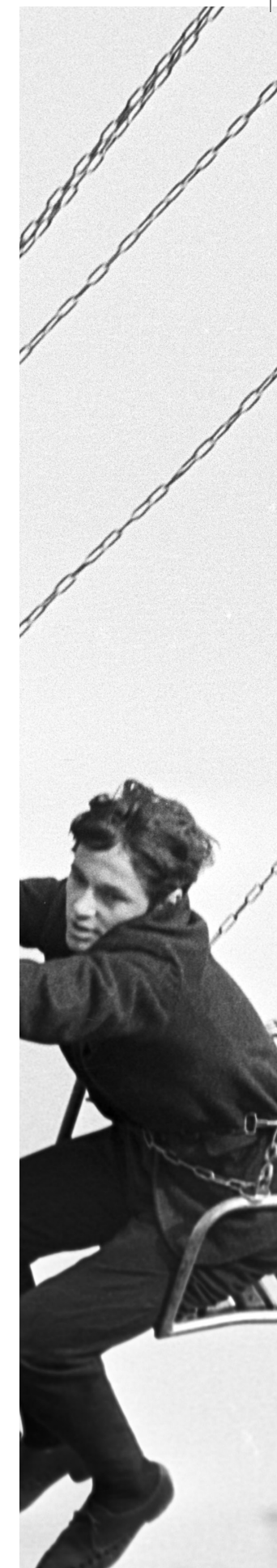
Baza Archiwów Społecznych

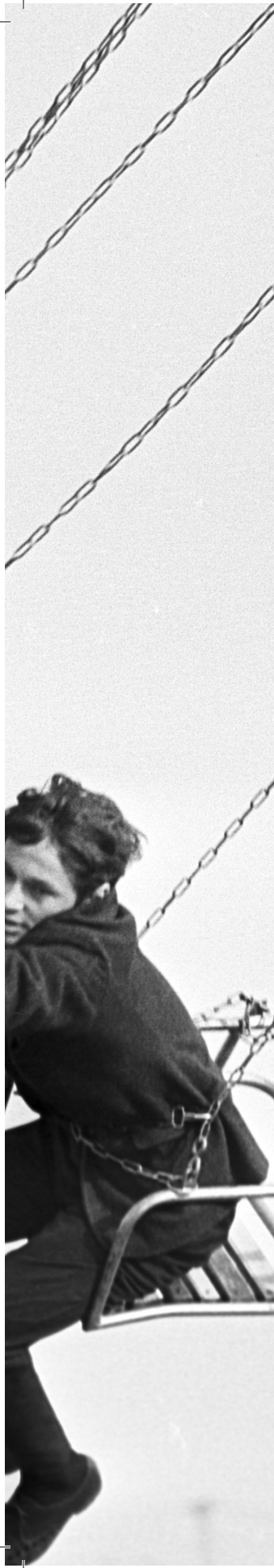
To rodzaj katalogu, który gromadzi informacje na temat archiwów społecznych w Polsce, a także podmiotów, które te archiwa prowadzą. Są to przede wszystkim stowarzyszenia i fundacje, biblioteki, koła gospodyń wiejskich czy domy kultury.

Organizacje same zgłaszają się do Bazy, która staje się ich wizytówką i miejscem, gdzie na jednej podstronie mogą zamieścić kluczowe informacje dotyczące gromadzonych przez siebie zbiorów, prowadzonych działań czy historii swojej działalności. Jest to też miejsce na zapisanie danych kontaktowych, odnośników i linków do stron internetowych, dzięki czemu użytkownicy i użytkowniczki mogą nawiązać bezpośredni kontakt z archiwum społecznym.

Baza Archiwów Społecznych to podstawowe źródło wiedzy na temat archiwistyki społecznej w Polsce!

cas.org.pl/baza-archiwow

Podręcznik dla archiwistów społecznych

Podręcznik powstał z myślą zarówno o doświadczonych praktykach i praktyczkach, jak i osobach, które dopiero zamierzają założyć archiwum społeczne.

Teksty z części pierwszej omawiają zagadnienia dotyczące prowadzenia archiwum społecznego – począwszy od pozyskania zbiorów, poprzez ich opracowanie i digitalizację po udostępnianie. Stanowią praktyczne wsparcie w codziennej pracy przy archiwum społecznym. Na część drugą – „Inspiracje” – składają się eseje archiwistów i archiwistek społecznych. Dzielą się oni swoimi doświadczeniami i pasją do historii lokalnej oraz opisują wybrane projekty. Całość uzupełniają liczne wskazówki, przykłady i ilustracje pokazujące zbiory i działania archiwów społecznych.

cas.org.pl/podrecznik

Podręcznik do historii mówionej

Ten pierwszy polski podręcznik dotyczący historii mówionej powstał z myślą o osobach, które chcą poznać metody historii mówionej oraz korzystać z nich w praktyce w sposób jak najbardziej profesjonalny. Autorem podręcznika jest Marcin Jarząbek.

Książka napisana jest angażującym, przystępnym językiem. Zawiera dodatkowe pomoce, takie jak: przydatna literatura na końcu każdego rozdziału, formularz zgody na wywiad czy wskazówki dotyczące transkrypcji. W podręczniku znajdziemy też wiele wskazówek praktycznych: m.in. jak przygotować się do wywiadu historii mówionej i jak go przeprowadzić, a później w jaki sposób zarchiwizować, opracować i udostępnić nagranie.

cas.org.pl/podrecznik-do-historii-mowionej

Platforma edukacyjna kursy.cas.org.pl

To darmowe narzędzie edukacyjne, na którym zamieszczamy autorskie kursy i materiały edukacyjne w postaci filmów, ćwiczeń i porad. Znajdują się tam materiały dotyczące takich tematów, jak zakładanie archiwum społecznego, pozyskiwanie i opracowywanie zbiorów, historia mówiona oraz skanowanie materiałów archiwalnych. Wkrótce na platformie pojawią się także nowe kursy i materiały edukacyjne.

kursy.cas.org.pl

Kalendarium

2025

grudzień 2025 – styczeń 2026

→ **nabór** partnerów lokalnych w drugiej edycji projektu wystawienniczego „Pamięciownik”

2026

→ **nabór** do konkursu grantowego „Dziedzictwo społeczne”

styczeń

→ **nabór** do Społecznej Grupy Testerów

marzec

→ **nabór** do Akademii Archiwistyki Społecznej

marzec–kwiecień

→ **nabór** na „Archifest. Dni archiwów społecznych”

I kwartał

kwiecień

→ **wydarzenie** Akademia Archiwistyki Społecznej

czerwiec

→ **wydarzenie** „Archifest. Dni archiwów społecznych”

II kwartał

lipiec–wrzesień

→ **wydarzenie** mobilny pawilon „Pamięciownik” jeździ po Polsce

sierpień–wrzesień

→ **nabór** do „Szkolenia na start! Stwórz archiwum społeczne”

III kwartał

październik

→ **wydarzenie** „Szkolenia na start! Stwórz archiwum społeczne”

listopad

→ **rezultaty konkursu** podsumowanie projektów zrealizowanych w ramach konkursu „Dziedzictwo społeczne”

→ **nabór** na prezentacje projektów artystycznych, edukacyjnych i społecznych podczas VII Kongresu Archiwów Społecznych

grudzień

→ **nabór** do trzeciej edycji projektu wystawienniczego „Pamięciownik”

IV kwartał

2027

wiosna

→ **wydarzenie** VII Kongres Archiwów Społecznych w Białymstoku

Bądźmy w kontakcie!

cas.org.pl

CentrumArchiwistykiSpołecznej

centrumarchiwistykispolecznej

CentrumArchiwistykiSpołecznej

Zapisz się i bądź na bieżąco: cas.org.pl/newsletter

Napisz do nas: kontakt@cas.org.pl

**centrum
archiwistyki
społecznej**

ORGANIZATOR CAS:

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego